

VLAAMSE GEMEENSCHAP

VLAAMSE GESCHILLENRAAD VOOR RADIO EN TELEVISIE

Rolnummer : 007
Beslissing nr. : 001/98
van 1 april 1998

BESLISSING.

In zake: **CENTRUM VOOR GELIJKHEID VAN KANSEN EN VOOR RACISMEBESTRIJDING tegen N.V VLAAMSE TELEVISIEMAATSCHAPPIJ**

1. Met een op 24 januari 1998 ter post aangetekende brief van 23 januari 1998 heeft het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, in afkorting het Centrum, opgericht bij de wet van 15 februari 1993, met zetel Wetstraat 155, 1040 Brussel, voor wie optreedt Johan Leman, directeur, klacht ingediend tegen de N.V. Vlaamse Televisiemaatschappij, in afkorting VTM, met maatschappelijke zetel Medialaan 1, 1800 Vilvoorde, met betrekking tot het programma "De Eeuwige Strijd", uitgezonden op 12 januari 1998.
2. Met een brief van 6 februari 1998 heeft VTM een videocassette en het script van het bestreden programma meegedeeld. Bij brieven van 23 februari en 3 maart 1998 hebben het Centrum, respectievelijk VTM, memories ingediend. Beide partijen zijn door de Geschillenraad in hun betoog en verweer gehoord ter zitting van 4 maart 1998, het Centrum vertegenwoordigd zijnde door Johan Leman, VTM door Meesters L. Neels en C. Lesaffer, advocaten te Antwerpen.
3. Op 4 maart 1998 heeft de Geschillenraad met de meegedeelde videocassette het uitgezonden programma gevisioneerd en van het script ervan kennis genomen.

Het programma beoogt kennelijk het brengen van standpunten omtrent een maatschappelijk thema, te dezen het gedrag van de bevolking ten aanzien van migranten. Een dergelijk programma, in welke vorm ook het onderwerp wordt gebracht, is een informatief programma als bedoeld in artikel 74 van de gecoördineerde decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, waarvoor de Geschillenraad binnen de grenzen bepaald in artikel 79 van dezelfde decreten bevoegdheid heeft.

4. Naar luid van artikel 2 van de wet van 15 februari 1993 heeft het Centrum als opdracht de gelijkheid van kansen te bevorderen en elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur op grond van ras, huidskleur, afstamming, afkomst of nationaliteit te bestrijden. Aldus geeft het Centrum blijk van het belang dat krachtens artikel 79, §2, van de gecoördineerde decreten vereist is om bij de Geschillenraad een betwisting aanhangig te maken omtrent een programma met het migrantenprobleem als onderwerp.

5. De directeur van het Centrum vermag het initiatief van deze klacht te nemen.

6. De grieven van het Centrum tegen het bekritiseerde programma gaan uit van een op ethische gronden stoelende bezorgdheid. Afgezet tegen de bevoegdheid die aan de Geschillenraad is toegekend, zijn ze vrij vaag geformuleerd. De Geschillenraad gaat ervan uit - en tijdens het horen van de betrokkenen op 4 maart 1998 is dat door Johan Leman beaamd - dat zij gericht zijn tegen de voorbereiding die aan het programma is voorafgegaan en tegen de vorm waarin het programma is uitgezonden. In die mate moet de klacht beschouwd worden als betrekking hebbende op het al dan niet nageleefd zijn van de in artikel 74 van de gecoördineerde decreten bedoelde regels van de journalistieke deontologie.

7. De klacht van het Centrum en de bevoegdheid van de Geschillenraad zijn vreemd zowel aan de strafbaarstelling van de inbreuken bedoeld in de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden als aan de rechtzetting bepaald in de wet van 23 juni 1961 betreffende het recht op antwoord.

8. Wanneer een schending van de regels van de bedoelde journalistieke deontologie wordt aangebracht, heeft het toetsen van de gegrondheid ervan te doen met het zoeken naar de omvang van de audiovisuele persvrijheid, zoals die samen met de vrijheid van meningsuiting uit de Grondwet en de verdragsbepalingen moet worden afgeleid.

9.1. De audiovisuele persvrijheid is een specifieke vorm van de vrijheid van meningsuiting, welke vrijheid een van de pijlers is van een democratische samenleving. "Zij geldt niet alleen voor de informatie of de ideeën die gunstig worden onthaald of die als onschuldig en onverschillig worden beschouwd, maar ook die welke de Staat of een andere groep van de bevolking schokken, verontrusten of kwetsen. Zo willen het pluralisme, de verdraagzaamheid en de geest van openheid zonder welke de democratische samenleving niet bestaat." (Europees Hof voor de Rechten van de Mens, 7 december 1976, Handyside t. Verenigd Koninkrijk; in gelijke zin Arbitragehof, arrest nr. 45/96 van 12 juli 1996).

9.2 Betrokken op de radio- en televisieomroepen houdt die vrijheid met name in, dat, wat zoals te dezen informatieve programma's als bedoeld in artikel 74 van de gecoördineerde decreten betreft, de omroep de vrije keuze heeft van het programma dat hij aanbiedt; die keuze betreft het thema waaromtrent hij standpunten aan bod laat komen alsmede de vorm waarin zulks wordt aangereikt.

Die vrijheid ontslaat de omroep niet van de plicht van zorgvuldigheid, die, zoals mag blijken uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (arrest van 23 december 1994, Jersild t. Denemarken), voor elk informatief programma dat aan een maatschappelijk thema wordt gewijd, de regel hoort te zijn en in verhouding moet staan met zowel het onderwerp als het voorzienbare impact van de uitzending.

9.3. Het is aan de hand van die principes dat de grieven van het Centrum moeten worden afgewogen.

10.1 De eerste grief van het Centrum betreft de voorbereiding van het bekritiseerde programma. Daarbij zou onzorgvuldig tewerk zijn gegaan, met name wat de selectie betreft van het publiek dat tot het debat was uitgenodigd en van de personen die elk een bepaalde thesis mochten aangeven.

10.2. De Geschillenraad vermag de voorbereiding slechts te beoordelen in zoverre de aangeklaagde punten tot uiting komen in de uitzending zoals deze door het kijkerspubliek kan worden ontvangen.

Volgens het Centrum is van onzorgvuldigheid gebleken doordat één van de deelnemers aan het debat als kenner van een religie werd voorgesteld, terwijl die kennis door de feiten niet gestaafd zou zijn.

De Geschillenraad beschikt niet over de investigatiebevoegdheid om het al of niet echt zijn van de beweerde kennis na te gaan. Het kan evenwel niet worden ontkend dat een voorstelling als die waarop kritiek is uitgebracht, het risico inhoudt dat zij de geloofwaardigheid van de uitspraken van de betrokkene bij de andere deelnemers van het debat en bij de kijkers kan beïnvloeden.

De Geschillenraad stelt vast dat in het programma erover werd gewaakt dat aan voor- en tegenstanders van een maatschappelijke integratie alternerend en evenwichtig in de tijd het woord werd gelaten en dat het programma afsloot met een veroordeling van elk geweld.

11.1. De tweede grief van het Centrum kan worden herleid tot de formule die gekozen werd om een delicaat onderwerp als dat van de maatschappelijke integratie van allochtonen, bij de televisiekijker aan te brengen. Het Centrum vreest dat de wijze waarop het thema is gebracht, kan leiden tot banalisering ervan.

11.2. Gelet op het fundamenteel karakter van het recht op vrije meningsuiting, zoals dat in de rechtspraak wordt uitgelegd, kan aan een televisieomroep niet het recht worden ontzegd om, op de wijze die hij bepaalt, een informatief programma te brengen omtrent een maatschappelijk thema dat hij actueel en belangwekkend acht.

11.3. De gekozen formule is die van een debat waarbij, na aankondiging van een stelling, aan een publiek de kans wordt geboden hierop in te haken met de vrijheid van expressie die elk toekomt.

Inherent aan een dergelijke formule zijn, enerzijds, dat de informatieverstrekking maar kan worden bereikt mits welafgelijnde meningen naar voren worden gebracht, anderzijds, dat, door woord en wederwoord, de kijker zich een beeld kan vormen omtrent hetgeen in de samenleving leeft.

Het verwijt dat dergelijke formule het gekozen thema banaliseert, is onterecht. Overigens is het zo dat, wanneer informatie en entertainment samengaan of mekaar kruisen, de regels van de journalistieke deontologie onverminderd hun gelding behouden.

12. Met het ten aanzien van het uitoefenen van de audiovisuele vrijheid in zijn geheel te beschouwen programma, zijn de grenzen van de journalistieke deontologie niet voldoende aanwijsbaar overschreden.

OM DIE REDENEN:

DE VLAAMSE GESCHILLENRAAD,
verklaart de klacht ontvankelijk doch niet gegrond.

Aldus te Brussel uitgesproken op 1 april 1998 door de Vlaamse Geschillenraad voor radio en televisie, samengesteld uit H. Coremans, voorzitter, M. Van Nieuwenborgh, ondervoorzitter, D. Albrecht, P. De Baere, J. Dyck, O. Grawet, M. Roelandt en K. Rimanque.

De griffier

De Voorzitter

M. CHATELET

H. COREMANS